

A Comparative Study of Information Processing Speed, Working Memory, and Emotion Regulation in Quran Memorizers and Non-Memorizers 1403

Hossein Masoumi Jahandizi^{1*}, Ali Sohbato², Seyedeh Faezeh Mousavi³

1. Faculty Member, Department of Public Health, School of Health, Zanzan University of Medical Sciences, Zanzan, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangeian University, Tehran, Iran

3. Master of Science in Psychology, Department of General Psychology, Shahid Shahriari Faculty of Psychology, Islamic Azad University, Zanzan, Iran

***Corresponding Author:**

Hossein Masoumi Jahandizi
Faculty Member, Department of Public Health, School of Health, Zanzan University of Medical Sciences, Zanzan, Iran

Email: hmjfh@zums.ac.ir

Received: 05 May 2025

Revised: 05 Dec 2025

Accepted: 17 Feb 2026

Abstract

Background and Objectives: Information processing speed is a perceptual and cognitive ability that affects high-level cognitive skills in real-world settings, such as school, university, and job performance.

This study aimed to compare information-processing speed, working memory, and emotion regulation in Quran memorizers and non-Quran memorizers among girls aged 16 and older in Zanzan, Iran.

Materials and Methods: The research design is descriptive and causal-comparative. The sampling method was convenience sampling. The study included a sample of 160 girls aged 16 years. Among them, 80 had memorized 30 parts of the Quran, while the other 80 were non-Quran memorizers. SPSS (version 26) was used for analysis and the Gross and John Emotion Regulation Questionnaire, Wechsler Information Processing Speed Questionnaire, and Pickering and Susan Gadrole Questionnaire were used to collect data.

Results: Quran memorizers exhibited faster information processing, better working memory, and improved emotion regulation.

Conclusion: Therefore, it is concluded that Quranic activities can effectively enhance information processing speed, working memory, and emotion regulation. Therefore, the motivation derived from religious beliefs can enhance senses and perseverance at work, which, in turn, leads to empowerment and success in mental and emotional aspects.

Keywords: Emotion Regulation, Information Processing Speed, Non-Quran Memorizing Girls, Quran Memorizing Girls, Working Memory

► **Citation:** Masoumi Jahandizi H, Sohbato A, Mousavi SF. A Comparative Study of Information Processing Speed, Working Memory, and Emotion Regulation in Quran Memorizers and Non-Memorizers 1403. Religion and Health, Autumn & Winter 2026;13 (2): 41-48 (Persian). Doi: 10.22034/Jrh.13.2.41

بررسی مقایسه سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان در حافظان قرآن و غیرحافظان ۱۴۰۳

حسین معصومی جهندی^{۱*}، علی صحبتلو^۲، سیده فائزه موسوی^۳

چکیده

سابقه و هدف: سرعت پردازش اطلاعات نوعی توانمندی ادراکی / شناختی است که در توانایی‌های سطح بالای شناختی در دنیای واقعی، مانند مدرسه، دانشگاه و عملکرد شغلی، اثر می‌گذارد. هدف پژوهش حاضر بررسی مقایسه سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال، تنظیم هیجان در حافظان قرآن و غیرحافظان قرآن دختران بالای شانزده سال شهر زنجان بود.

مواد و روش‌ها: طرح پژوهش توصیفی و از نوع علی - مقایسه‌ای است. روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس انتخاب شد. نمونه پژوهش را ۱۶۰ نفر دختر ۱۶ ساله تشکیل داده‌اند که ۸۰ نفر از آنان ۳۰ جزء قرآن را حفظ کرده بودند و ۸۰ نفر از آنان حافظ قرآن نبودند. برای تجزیه و تحلیل از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ و به منظور جمع‌آوری اطلاعات، از پرسش‌نامه تنظیم هیجان گراس و جان، پرسش‌نامه سرعت پردازش اطلاعات و کسلر و پرسش‌نامه پیکرینگ و سوزان گدرکول استفاده شده است.

یافته‌ها: حافظان قرآن در سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان توانایی بیشتری نشان دادند.

استنتاج: چون فعالیت‌های قرآنی می‌تواند در تقویت سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان مؤثر باشد، بنابراین، انگیزه اعتقاد دینی می‌تواند سبب تقویت حواس و پشتکار در کار شود و به نوبه خود در امور ذهنی و هیجانی توانمندی و موفقیت ایجاد کند.

واژه‌های کلیدی: سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال، تنظیم هیجان، دختران حافظ قرآن، دختران غیرحافظ قرآن

۱. عضو هیئت علمی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، زنجان، ایران
۲. استادیار، دکتری تخصصی علوم تربیتی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران
۳. کارشناس ارشد روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی عمومی، دانشکده روان‌شناسی شهید شهریار، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران
* مؤلف مسئول:

حسین معصومی جهندی، عضو هیئت علمی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، زنجان، ایران

Email:
hmjfh@zums.ac.ir

دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۱۵
اصلاحات: ۱۴۰۴/۰۹/۱۴
پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۲۸

◀ **استناد:** معصومی جهندی، حسین؛ صحبتلو، علی؛ موسوی، سیده فائزه، بررسی مقایسه سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان در حافظان قرآن و غیرحافظان ۱۴۰۳. دین و سلامت، دوره ۱۳، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۴۰۴

مقدمه

عملکرد شناختی در مدرسه، دانشگاه و عملکرد شغلی اثر می‌گذارد (۱). از آنجاکه حفظ آیات قرآن در زنجیره

سرعت پردازش اطلاعات نوعی توانمندی ادراکی شناختی است که در توانایی‌های سطح بالای شناختی و

و حفظ آیات قرآن در زنجیره فعالیت‌های فرهنگی در سنین کودکی و نوجوانی جایگاه ویژه‌ای دارد، پژوهشگر به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال، تنظیم هیجان در حافظان قرآن و غیر حافظ دختران بالای ۱۶ سال هم تفاوت ایجاد می‌کند یا نه. علاوه بر این، در شهر زنجان چنین مطالعه‌ای انجام نشده و ضرورت چنین مطالعه‌ای احساس شده است.

مواد و روش‌ها

پژوهش توصیفی و از نوع علی - مقایسه‌ای است. جامعه آماری پژوهش تمام دختران شرکت‌کننده در کلاس قرآن بودند. از بین آنان، ۸۰ نفر حافظ قرآن و ۸۰ نفر غیر حافظ، در مجموع ۱۶۰ نفر، به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند (حافظان قرآن کسانی بودند که سی جزء قرآن را حفظ کرده بودند). علت انتخاب نمونه به صورت در دسترس بودن به دلیل این بود که فقط ۸۰ نفر حافظ قرآن بودند. سپس پرسش‌نامه‌های راهبردهای تنظیم هیجان، مقیاس سرعت پردازش و آزمون حافظه فعال بین آنان توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از دو روش آمار توصیفی، شاخص‌های میانگین، انحراف معیار، max و min، آمار استنباطی، تحلیل واریانس و از SPSS نسخه ۲۶ استفاده شد. قبل از اجرای آزمون‌ها، دستورالعمل‌های لازم به آن‌ها درباره نحوه تکمیل پاسخ‌نامه داده شد.

ابزار گردآوری اطلاعات عبارت بودند از:

الف. پرسش‌نامه راهبردهای تنظیم هیجان گراس و جان (Gross and John's, 2003) که برای بررسی و سنجش راهبردهای فرایندی تنظیم هیجان تدوین شده است. این پرسش‌نامه از ۱۰ گویه تشکیل شده است که دو زیرمقیاس ارزیابی مجدد شناختی (گویه‌های ۱، ۳، ۵، ۷، ۸، ۱۰) و فرونشانی (گویه‌های ۲، ۴، ۶، ۹) دارد. افراد براساس یک طیف لیکرت هفت‌تایی به ماده‌ها پاسخ می‌دهند که در آن عدد ۱ نشان‌دهنده کاملاً مخالف و عدد ۷ بیانگر کاملاً موافق است. ضریب آلفای کرونباخ

فعالیت‌های فرهنگی در سنین کودکی و نوجوانی جایگاه ویژه‌ای دارد، بررسی نحوه حفظ کردن قرآن ضروری است. در این مطالعه سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان در دانش‌آموزان حافظ قرآن و غیر حافظ در شهر زنجان مقایسه شده است. ابتدا به تعاریف متغیرها می‌پردازیم. تنظیم هیجان به فرایندهایی اشاره دارد که افراد از طریق آن، تجربه و بیان احساسات خود را مدیریت می‌کنند (۲). سرعت پردازش اطلاعات به عنوان توانایی شناسایی، تمیز، ترکیب، تصمیم‌گیری درباره اطلاعات و پاسخ به اطلاعات دیداری و کلامی تعریف شده است (۳). حافظه فعال توانایی نگهداری اطلاعات در ذهن حین انجام تکالیف پیچیده است و توانایی نظارت بر عملکرد و ارزیابی پردازش‌های شناختی را در بر می‌گیرد (۴). تحقیقات نشان داده‌اند حافظه فعال در جنبه‌های مختلف زندگی، از جمله درک خواندن، نوشتن، حل مسئله و استدلال ریاضی، نقش مهمی دارد (۵). همچنین، انجام تکالیف، نظارت بر عملکرد و پردازش شناختی را بر عهده دارد (۶).

تحقیقات مختلف نشان داده‌اند که توانمندی افراد در تنظیم هیجان‌ها می‌تواند در سازگاری فرد با وقایع استرس‌زای زندگی نقش مهمی ایفا کند (۷). دانشمندان عقیده دارند انسان موجودی نیست که هیجان‌ها را فقط تجربه کند، بلکه علاوه بر تجربه کردن هیجان‌ها، آن‌ها را بازبینی و نظم‌جویی می‌کند و در برخی موارد، با آن‌ها مبارزه می‌کند (۸). تحقیقات نشان داده‌اند بالابودن مهارت تنظیم هیجانی می‌تواند در تعدیل و اصلاح واکنش‌های هیجانی مؤثر باشد و در فرایندهای شناختی درگیر و حافظه فعال تأثیر بگذارد (۹). در تأیید مطالعه‌ای در جاکارتا، نشان دادند که حفظ قرآن به طور قابل ملاحظه باعث افزایش عوامل نوروتروفیک مغز می‌شود و می‌تواند عامل مفیدی برای بهبود عملکرد شناختی باشد (۱۰). مطالعه‌ای که در مالزی انجام شد، نشان داد دانش‌آموزانی که سطح بالایی از حفظ قرآن داشتند، سطح بالایی از ضریب هوشی و حافظه را نیز نشان دادند (۱۱).

هدف این مطالعه بررسی سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان در حافظان قرآن و غیر حافظان است. با توجه به اینکه در جامعه ما، همه با قرآن آشنایی دارند و در امور زندگی از آن الگو می‌گیرند

تطبیق لیست لغت، یادآوری لیست لغت، یادآوری لیست هجاهای بی‌معنی، یادآوری مکعب، حافظه‌ی مازها، یادآوری شنیدن، یادآوری شمارش و یادآوری رقم روبه‌عقب است. عملکرد مؤلفه‌ی حلقه‌ی واج‌شناختی را با مجموع نمرات یادآوری رقم، تطبیق لیست لغت، یادآوری لیست لغت و یادآوری لیست هجاهای بی‌معنی؛ عملکرد مؤلفه‌ی صفحه‌ی دیداری فضایی را با مجموع نمرات یادآوری مکعب و حافظه‌ی مازها؛ و عملکرد مؤلفه‌ی مجری مرکزی را با مجموع نمرات یادآوری شنیدن، یادآوری شمارش و یادآوری رقم روبه‌عقب می‌سنجند. مجموع نمره‌ی عملکرد فرد در این سه مؤلفه نیز قدرت حافظه‌ی فعال را مشخص می‌کند. پایایی خرده‌آزمون‌ها را در دامنه‌ی ۰/۴۵ تا ۰/۸۳ گزارش کرده‌اند. ارجمندنیا نیز پایایی کل آزمون را به روش بازآزمایی ۰/۸۳ و خرده‌آزمون‌ها را در دامنه‌ی ۰/۳۸ تا ۰/۸۳ محاسبه کرد. همچنین روایی آن را ۰/۷۹ به دست آورد (۱۴).

یافته‌ها

نتایج نشان داد که بین میزان سرعت پردازش اطلاعات، حافظه‌ی فعال و تنظیم هیجان در حافظان قرآن و غیرحافظ دختران بالای ۱۶ سال تفاوت معنادار آماری وجود دارد و حافظان قرآن در سرعت پردازش اطلاعات، حافظه‌ی فعال و تنظیم هیجان توانایی بیشتری نشان می‌دهند. نتایج نشان می‌دهد افرادی که حافظ قرآن بودند، در برخی از مقیاس‌های سلامت عمومی در مقایسه با افراد غیرحافظ، سلامت روان بیشتری داشتند.

همان‌طور که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود، کل میانگین و انحراف معیار حافظه‌ی فعال در حافظان قرآن و غیرحافظان قرآن دختران بالای ۱۶ سال به ترتیب ۱۱۴/۴ (۲۱/۶۷) و ۱۱۲/۴۷ (۲۰/۹۸۷) است. همچنین، میانگین دختران حافظان قرآن در حوزه‌ی واج‌شناختی، صفحه‌ی دیداری فضایی و مجری مرکزی بالاتر از دختران غیرحافظان قرآن است.

همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، میانگین

این پرسش‌نامه نزدیک به ۰/۷۰ به دست آمده است. این مقیاس در فرهنگ ایرانی هنجاریابی شده است. اعتبار این پرسش‌نامه با روش همسانی درونی با دامنه‌ی آلفای کرونباخ ۰/۶ تا ۰/۸۱ و روایی آن از طریق تحلیل مؤلفه‌های اصلی با استفاده از چرخش واریماکس مطلوب گزارش شده است (۱۲).

ب. مقیاس سرعت پردازش هوش وکسلر (Wechsler Intelligence Scale): برای سرعت پردازش کودکان از هوش وکسلر استفاده می‌شود. دو خرده‌آزمون رمزنویسی و نمادیابی از مجموعه‌ی آزمون هوش وکسلر برای کودکان در کنار هم، عامل سرعت پردازش را می‌سازند. کسب نمره‌ی بالا در این آزمون‌ها بدان معناست که فرد می‌تواند با سرعت زیادی اطلاعات را جذب و آن‌ها را یکپارچه کند. آزمون حافظه‌ی فراخنای حافظه‌ی ارقام نیز از همین مجموعه است. این آزمون نوعی آزمون کوتاه‌مدت کلامی است که نیازمند توجه، رمزگردانی صحیح و بازیابی دقیق اطلاعات است. آزمون حافظه‌ی تصویری از مجموعه‌ی آزمون حافظه وکسلر است که بیشترین حساسیت را به اختلال شناختی ناشی از کارکرد حافظه دارد. وکسلر ضریب پایایی همسانی درونی برای آزمون رمزنویسی را با فرمول گیلفورد (۱۹۴۵) ۰/۸۵ گزارش کرده است. او در مطالعات خود ضریب پایایی خرده‌آزمون نمادیابی را ۰/۷۹ گزارش کرده است (۱۳).

ج. آزمون پیکرینگ و سوزان گدرکول (Pickering and Susan Goodercole): این آزمون براساس مدل سه‌مؤلفه‌ای (حلقه‌ی واج‌شناختی، صفحه‌ی دیداری فضایی و مجری مرکزی)، به‌منظور سنجش حافظه‌ی فعال (شناخت و پیشرفت کلی) کودکان و نوجوانان ۵ تا ۱۵ ساله طراحی شده است. ارجمندنیا آن را در سال ۱۳۹۶ ترجمه، انطباق و هنجاریابی کرده است (۲). آزمون حافظه‌ی فعال، که اجرای آن حدود یک ساعت طول می‌کشد و به‌صورت انفرادی اجرا می‌شود، شامل نه خرده‌آزمون یادآوری رقم،

دختران حافظان قرآن در نمره رمزنویسی و نمادیابی بالاتر از دختران غیر حافظان قرآن است.

و انحراف معیار سرعت پردازش اطلاعات در حافظان قرآن و غیرحافظان قرآن دختران بالای ۱۶ سال به ترتیب و ۳۷/۶ (۱/۲۷) و ۲۸/۹۲ (۱/۶۳) است. همچنین، میانگین

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار حافظه فعال و مؤلفه‌های آن به تفکیک گروه‌های شرکت کننده

مؤلفه‌های حافظه فعال	غیرحفظ قرآن		P-value حافظان قرآن	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
حافظه فعال	۷۴/۸۰	۱۱/۹	۷۶/۷	۰/۰۰۰۱
حلقه واج‌شناختی	۱۴/۳۵	۲/۹۹	۱۴/۴۵	۰/۰۰۰۱
صفحه دیداری فضایی	۹/۴	۳/۳۰۲	۹/۸	۰/۰۰۰۱
مجری مرکزی	۱۳/۵۲	۲/۷۹۵	۱۳/۸۵	۰/۰۰۰۱
کل	۱۱۲/۴۷	۲۰/۹۸۷	۱۱۴/۴	۰/۰۰۰۱

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار سرعت پردازش اطلاعات و مؤلفه‌های آن به تفکیک گروه‌های شرکت کننده

مؤلفه‌های سرعت پردازش اطلاعات	حافظان قرآن		P-value غیرحافظان قرآن	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
رمزنویسی	۱۷/۲۰	۲/۴۸	۱۳/۱۴	۰/۶۶
نمادیابی	۲۰/۲۶	۱/۲۷	۱۵/۷۸	۰/۹۷
کل	۳۷/۶	۱/۲۷	۲۸/۹۲	۱/۶۳

همان‌طور که نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، مقدار F در متغیرهای سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان تفاوت معنی‌دار شده است و چون سطح قابل قبول معنی‌داری کمتر از ۰/۵ است، نتیجه گرفته می‌شود که در این متغیرها دختران غیرحافظ تفاوت معنی‌داری با حافظان قرآن دارند، بدین معنی که سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان در دختران غیرحافظ کمتر از حافظان قرآن است.

همان‌طور که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود، میانگین و انحراف معیار تنظیم هیجان حافظان قرآن و غیرحافظان دختران بالای ۱۶ سال به ترتیب ۸۲/۹۵ (۲۹/۱۴۶) و ۴۹/۴ (۲۶/۱) است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، میانگین تنظیم هیجان در حافظان قرآن دختران بالای ۱۶ سال در تمامی مؤلفه‌های تنظیم هیجان، بالاتر از دختران ۱۶ سال غیرحافظ است.

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار تنظیم هیجان و مؤلفه‌های آن به تفکیک گروه‌های شرکت کننده

مؤلفه‌های تنظیم هیجان	حافظان قرآن		P-value غیرحافظان قرآن	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
ارزیابی مجدد شناختی	۶۱/۲۰	۲۷/۱۰	۳۲/۷۵	۲۱/۷۱
فرونشانی	۲۱/۷۵	۲/۰۴۶	۱۶/۶۵	۴/۳۹
کل	۸۲/۹۵	۲۹/۱۴۶	۴۹/۴	۲۶/۱

جدول ۴. تحلیل واریانس چندمتغیری در سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان به تفکیک گروه‌ها

متغیرها	MS	Df	F	SS	P
سرعت پردازش اطلاعات	۵۴۵/۵۵۸	۱	۸/۳۵۱	۲۷۲/۷۷۹	۰/۰۰۰۱
حافظه فعال	۱۰۶/۶۰۸	۱	۵/۸۸	۵۳/۴۳	۰/۰۰۰۱
تنظیم هیجان	۲۴۸/۵۴	۱	۲/۶۵	۴/۷۶۵	۰/۵

بحث

نتایج آزمون نشان داد که سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان در حافظان قرآن بیشتر از غیرحافظان است. این نتیجه با نتایج محمودزاده و همکاران (۱۵)، برناس و همکاران (۱۶)، سعیدی و همکاران (۱۷)، هاشم‌لو و همکاران (۱۸)، علم‌الهدی و همکاران (۱۹)، محمدی و همکاران (۲۰) و سنگانی و همکاران (۲۱) همسو است.

درباره تبیین این موضوع می‌توان گفت که حفظ کردن قرآن فعالیت مؤثر و مثبتی است و همسوبودن نتایج ما با آن‌ها نشان‌دهنده این است که اثر قرآنی مرز نمی‌شناسد. با توجه به یافته‌ها، بازایی اطلاعات جزء اصلی‌ترین فعالیت‌های حافظان قرآن کریم است که حافظان قرآنی در فرایند حفظ و مرور آیات قرآن کریم بدان می‌پردازند. ازاین‌رو، حافظه معنایی به علت وجود ارتباط تنگاتنگ با حافظه رویدادی، در مرحله بازایی فعال می‌شود و این فعال شدن به مرور زمان موجب افزایش سطح عملکرد می‌شود و این موضوع در نقاط مختلف اتفاق می‌افتد. نتایج ما نشان می‌دهد که بین تنظیم هیجان در حافظان قرآن و غیرحافظ دختران بالای ۱۶ سال تفاوت معنی‌دار وجود دارد. این یافته‌ها به‌طور ضمنی با نتایج پژوهش سعیدی و همکاران (۱۷)، هاشم‌لو و همکاران (۱۸) و علم‌الهدی و همکاران (۱۹) همسو است.

در تبیین می‌توان گفت دیدگاه دینی حامی و پشتیبان فرایند خودکنترلی است و به‌خوبی این مفهوم را در مبانی، اصول و روش‌های خود می‌پروراند و اینکه افراد دین‌دار دارای خودتنظیمی بالاتری باشند، نتیجه‌ای منطقی است. به عبارت دیگر، نیرویی که دین می‌تواند در برانگیختن احساس، عواطف آدمی و کنترل آن‌ها ایفا کند، بسیار شگفت‌انگیز است و تثبیت ارزش‌های دینی در فرد، همه احساسات و عواطف او را تحت تأثیر قرار می‌دهد و مهم‌ترین عامل کنترل فرد است. لذا، مذهب می‌تواند در تمامی موقعیت‌ها، نقش مؤثری در تنش‌زدایی داشته

باشد؛ از جمله در راهبردهای مثبت تنظیم شناختی هیجان که سبب کاهش اختلالات روانی می‌شود و فرد دین‌دار پذیرش بهتری در برابر مسائل زندگی دارد و مبتنی بر آموزه‌های قرآنی و دینی، سختی‌ها را با نگاهی متفاوت می‌بیند و به تبع آن، کنترل بهتری بر عواطف خود دارد.

بین حافظه فعال در حافظان قرآن و غیرحافظ دختران بالای ۱۶ سال، تفاوت معنی‌داری وجود دارد این یافته‌ها با نتایج، محمودزاده و همکاران (۱۵)، محمدی و همکاران (۲۰)، سنگانی و همکاران (۱۹)، Adrian و همکاران (۱۰) و Ishak و همکاران (۱۱) همسو است. این موضوع بدین صورت تبیین می‌شود که همگام با بازایی اطلاعات معنایی هنگام حفظ و مرور آیات قرآن کریم، حافظه فعال به علت وجود ارتباط تنگاتنگ با حافظه رویدادی، در مرحله بازایی فعال می‌شود و این فعال شدن به مرور زمان موجب افزایش سطح عملکرد حافظه فعال می‌شود. هرچند مضامین آیات قرآن کریم و داستان‌های قرآنی موجود در آن، که باعث تصویرسازی ذهنی آیات هنگام قرائت و حفظ آن‌ها می‌شود، نیز می‌تواند در بهبود سطح عملکرد حافظه فعال تأثیرگذار باشد. در تبیین می‌توان گفت که همسوبودن نتایج ما با آن‌ها نشان‌دهنده این است که آموزه‌های قرآنی مرز نمی‌شناسد و در تمام فرهنگ‌ها و جغرافیا دراین‌باره تأثیر دارد. حافظان قرآن به‌خاطر تمرکز و ذوب شدن در فضای معنوی قرآن، برای حفظ مطالب سیستمی قوی‌تر، و برای فعالیت‌های پیچیده مانند تشخیص و تمیز بین اصوات زبان گفتاری، ازجمله هجاها، قافیه‌ها و واج، توانایی بیشتری دارند.

نتیجه‌گیری

فعالیت‌های قرآنی می‌توانند در تقویت سرعت پردازش اطلاعات، حافظه فعال و تنظیم هیجان مؤثر باشند؛ زیرا انگیزه اعتقاد دینی در هر کاری باعث احساس

حمایت مالی

این پژوهش بدون هرگونه حمایت مالی انجام شده است

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش از نتایج پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد مصوب دانشگاه آزاد اسلامی زنجان با کد پایان‌نامه به شماره ۱۳۸۱۲۹۲۱۵۳۲۵۶۱۲۱۰۷۰۳۳۱۶۲۹۰۵۳۵۹ استخراج شده است. نویسندگان اعلام می‌کنند که در این پژوهش تمامی اصول اخلاقی، ازجمله محرمانه‌بودن، رضایت شرکت در مطالعه و اختیار خروج از پژوهش رعایت شده است.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که در این پژوهش هیچ تعارضی در منافع با یکدیگر ندارند.

سهم نویسندگان

حسین معصومی در توسعه ایده، تحلیل و نتیجه‌گیری، ویرایش تحقیقات فنی و اصلاح مقاله مشارکت داشت. سیده‌فائزه موسوی در ارائه، گردآوری اطلاعات و نگارش و علی صحبتلو در مشاور در پروسه ویرایش مقاله نقش داشتند.

تشکر و قدردانی

از معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد واحد زنجان به‌خاطر حمایت معنوی و همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

مسئولیت و آرامش وجدان می‌شود و همین موضوع باعث تقویت حواس و پشتکار در کار می‌شود و به‌نوبه خود، در همه امور، از جمله ذهنی و هیجانی، توانمندی و موفقیت ایجاد می‌کند. نگرش مذهبی و عمل به باورهای دینی با تقویت خودتنظیمی و ایجاد احساس امنیت و آرامش همراه است و می‌تواند تأثیرات مثبتی در تحول ذهنی و هیجانی شخص بگذارد.

محدودیت‌های پژوهش

این پژوهش بر دختران بالای ۱۶ سال شهر زنجان انجام شده است و تعمیم آن به افراد دیگر باید با احتیاط صورت گیرد.

پیشنهادهای

پیشنهاد می‌شود که تحقیق حاضر در افراد دیگر و روش‌های دیگر نمونه‌گیری صورت گیرد. انجام پژوهش‌های دیگر برای مقایسه متغیرهای روان‌شناختی دیگر در حافظان قرآن و غیرحافظ مطالعه شود.

پیشنهاد می‌شود با توجه به تفاوت تنظیم هیجان در حافظان قرآن و غیر حافظ، به‌منظور پیشگیری و اصلاح زود هنگام این قبیل افکار در قالب مشاوره‌های فردی و گروه‌درمانی اقدام شود.

با توجه به تفاوت حافظه فعال و سرعت پردازش در حافظان قرآن و غیرحافظ دختران بالای ۱۶ سال، پیشنهاد می‌شود مهارت‌های شناختی مبتنی بر ذهن‌آگاهی در مراکز، مدارس و دانشگاه‌های مرتبط با حفظ قرآن، برای والدین این افراد به‌صورت کارگاه‌های پیگیرانه، به‌سبب افزایش حافظه فعال و سرعت پردازش، برگزار شود.

References

1. Drew MA, Starkey NJ, Isler RB. Examining the link between information processing speed and executive functioning in multiple sclerosis. Arch Clin Neuropsychol. 2009;24(1):47-58. (PMID: 19395356)
2. Gross JJ. The emerging field of emotion regulation: An integrative review. Rev Gen Psychol. 2013;2(3):271-99.
3. Moshtaghi Sharifzadeh M, Mansouri A, Bagherzadeh Golmakani Z. The mediating role of processing speed in the relationship between working memory and phonological awareness with reading in students with reading disorder. J Res Behav Sci. 2021;18(4):568-76. (Persian)
4. Daubert EN, Ramani GB. Math and memory

- in bilingual preschoolers: The relations between bilingualism, working memory, and numerical knowledge. *J Cogn Dev*. 2019;20(3):314-33.
5. Zamani A, Pouratashi M. The relationship between academic performance, working memory, self-efficacy belief, and test anxiety. *J Sch Psychol*. 2018;6(4):25-44. (Persian)
 6. Ashori M, Jalil-Abkenar S. The effectiveness of cognitive rehabilitation program based on memory on the behavioral problems and working memory in children with hearing impairment. *Adv Cogn Sci*. 2020;22(1):13-24. (Persian)
 7. Nazeri A, Ghamarani A, Darouei P, Ghasemi Tabatabaei G. The effect of expressive arts therapy on emotion regulation of primary school students. *J Child Ment Health*. 2020;7(2):132-43. (Persian)
 8. Javadpour M, Khayyer M, Javidi H. Effectiveness of cognitive emotional regulation training on the improvement of social skills in high school students. *J Psychol Methods Models*. 2021;12(44):25-36. (Persian)
 9. Gharadaghi A, Zemestani M, Valiei Z. On the relationship between family functioning and cognitive emotion regulation with students' psychological well-being. *J Sch Psychol*. 2020;9(2):108-22. (Persian)
 10. Adriani D, Amani P, Anggiane Putri M, Imran Y, Rachmiyani I, Fauzi A, et al. Memorizing Al-Quran increases serum BDNF levels. *J Med Chem Sci*. 2025;8(4):339-44.
 11. Ishak I, Shaidin A, Harun D, Warif N, Mariappan V, Mat Ludin AF, et al. Does Quran memorization influence adolescents' intelligence quotient and memor quotient and memory level?: A cross-sectional study in Malaysia. *Makara J Health Res*. 2021;25(3):205-12.
 12. Alidoost F, Jangi F, Shojaeifard S. General psychology the effectiveness of emotion regulation training based on Gross model on emotion regulation, anxiety and depression in mothers of children with intellectual disability. *Iran J Fam Psychol*. 2021;7(1):69-80. (Persian)
 13. Abedi MR, Sadeghi A, Rabiei M. Standardization of the Wechsler intelligence scale for children - IV in Chaharmahal and Bakhtiari province. *J Pers Individ Differ*. 2015;22(2):99-116. (Persian)
 14. Arjmandnia AA, Talebi S, Miri MA. Construction and Primary standardization of Tehran Working Memory Test (TWMT). *J Appl Psychol Res*. 2020;10(4):141-160. (Persian)
 15. Mahmoudzadeh S, Pakizeh A. A comparative study of emotion regulation strategies and early maladaptive schemas in individuals with and without panic disorder. *Clin Psychol Res Pract Innov*. 2023;15(1):69-78. (Persian)
 16. Motamedi A, Bornas M, Sohrabi F. Comparison of executive functions with sub-components of processing speed and working memory in children with and without Dyslexia. *J Learn Disabil*. 2023;12(2):6-17. (Persian)
 17. Saeedi N, Lotfi M, Ghahari S, Pir Moradi MR. Comparative study of emotion regulation patterns in different age decades. *J Cogn Psychol Psychiatry*. 2011;8(1):61-73. (Persian)
 18. Hashemlou S, Sobhi A. Comparison of Defense Styles, Attributional Styles and Cognitive Emotion Regulation in Women Memorizing and Non-Memorizing the Quran in Zanjan. *JHPM*. 2021; 10 (6):99-110. (Persian)
 19. Alamolhoda J, Hodaei F, Ghasemzadeh A. A study on the concept of emotion in the verses of the holy Quran and its relationship with growth. *Quranic Doctr*. 2021;18(33):3-32. (Persian)
 20. Hamzeh M, Hatami J, Kormi-Nouri R, Mansouri J, Mafakheri D, Khademi HA. Comparison of the working memory performance between bilingual and monolingual students with specific learning disabilities. *J Appl Psychol Res*. 2021;11(4):165-79. (Persian)
 21. Sangani A, Jangi P, Ramak N. The comparison of active memory and sensory processing styles in boys and girl's children with writing learning disorder. *J Pediatr Nurs*. 2019;6(2):30-6. (Persian)